

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΜΟΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΧΥΨΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Θεματική ενότητα:
Το πάθημα των ερωδιών

Τίτλος:
«Ο φτερωτός κόσμος»

Συγγραφή: ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΜΑΡΗ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΜΑΡΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ο φτερωτός κόσμος

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Τσούμαρη.

Δημιουργία σεναρίου

Μαρία Τσούμαρη.

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 04-12-2013 έως 15-5-2014.

Σχολική μονάδα

Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ευόσμου.

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ενότητα 17^η Α: «Το πάθημα των ερωδιών» [«Παράφρασις τῶν τοῦ Διονυσίου
“Ἰξευτικῶν”» 2.9] και Γ: Σύνταξη – Επιρρηματικοί προσδιορισμοί.

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Νεοελληνική Γλώσσα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Νεοελληνική Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Εικαστικά

Πληροφορική

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Εκπαιδευτικές εκδρομές

Περιβαλλοντική Αγωγή

Πολιτιστικά προγράμματα

Χρονική διάρκεια

4 διδακτικές ώρες εντός σχολικού ωραρίου και 5 μήνες ανάπτυξης των δραστηριοτήτων στα πλαίσια ομότιτλου Πολιτιστικού Προγράμματος.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθριο του σχολείου.

Εκτός σχολείου: Βίλλα Καπατζή (έκθεση Ν. Πεντζίκη), Τελλόγλειο Ίδρυμα, Εθνικό Πάρκο Κορώνειας Βόλβης.

II. Εικονικός χώρος: Doogledrive.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Το παρόν σενάριο προϋποθέτει μια πρώτη αναγνωστική προσέγγιση και την λεξιλογική εξομάλυνση του αποσπάσματος της «Παράφρασης των “Ιξευτικών” του Διονυσίου» της ενότητας 17 Α, ώστε να είναι πιο εύκολη η κατά κώλα επεξεργασία του και η νοηματική και συντακτική προσπέλασή του.

Επειδή οι προβλεπόμενες δραστηριότητες είναι ομαδικές, έγινε εκ των προτέρων χωρισμός των μαθητών σε ομάδες με βάση τις επιθυμίες τους. Φρόντισα να υπενθυμίσω στους μαθητές τη σημασία της συνοχής και της ισοτιμίας μέσα στην κάθε ομάδα, που προϋποθέτει διαχωρισμό – με δημοκρατικές διαδικασίες – του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

τομέα ευθύνης κάθε μέλους της ομάδας, υπευθυνότητα στη διεκπεραίωση του συγκεκριμένου έργου που κάθε μέλος αναλαμβάνει αλλά και αλληλεπίδραση και συλλογική ανάληψη της ευθύνης για το τελικό αποτέλεσμα. Τόνισα, ακόμη, τη λειτουργική σημασία της ανατροφοδότησης-συνδρομής, όπως και της καλοπροαίρετης και τεκμηριωμένης κριτικής στο έργο των άλλων ομάδων για τη βελτίωση και την ολοκλήρωση των εργασιών.

Για την υλοποίηση του σεναρίου απαιτείται σε επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής: α) η ύπαρξη διαδραστικού πίνακα στην αίθουσα διδασκαλίας με σύνδεση στο διαδίκτυο ή εναλλακτικά προβολικό μηχάνημα που να συνδέεται με φορητό υπολογιστή, β) η χρησιμοποίηση του εργαστηρίου πληροφορικής με πρόσβαση στο διαδίκτυο ή, εναλλακτικά, η χρήση πέντε τουλάχιστον φορητών υπολογιστών συνδεδεμένων με το διαδίκτυο στην αίθουσα διδασκαλίας, γ) η χρήση φωτογραφικών μηχανών ή/και βίντεο.

Οι μαθητές πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση λογισμικών κειμενογράφου (Word), παρουσίασης (PowerPoint), καθώς και με την πλοήγηση στο διαδίκτυο, τη χρήση συνεργατικών περιβαλλόντων μάθησης. Αν και στο συνταγμένο σενάριο προτείνεται η χρήση Wiki, προτιμήθηκε, τελικά, στην εφαρμογή το περιβάλλον του GoogleDrive, γιατί κάποιοι μαθητές ήταν ήδη εξοικειωμένοι με αυτό, ενώ οι υπόλοιποι είχαν την ευκαιρία να το γνωρίσουν σε ειδικό μάθημα που έγινε από την καθηγήτρια πληροφορικής του σχολείου. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε ειδικός λογαριασμός στο GoogleDrive καθώς και πέντε λογαριασμοί Gmail, ένας για κάθε ομάδα, για να μπορούν οι μαθητές να έχουν πρόσβαση.

Γενικά ο ρόλος μου ως διδάσκουσας ήταν οργανωτικός και εμπνευστικός της μαθητικής πρωτοβουλίας: ωστόσο χρειάστηκε συχνά να γίνω πιο παρεμβατική και να ορίσω τους κανόνες συνεργατικής παραγωγής έργου.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρία Τσούμαρη: «Ο φτερωτός κόσμος», Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Β΄ Γυμνασίου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο, μετασχηματίστηκε ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών και της τάξης (Β΄ Γυμνασίου) στην οποία εφαρμόστηκε και χρησιμοποιήθηκε ως βάση για Περιβαλλοντικό - Πολιτιστικό Πρόγραμμα σε όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, αξιοποιώντας προβλεπόμενη δυνατότητα.

Στην πρώτη φάση του επιχειρήθηκε η νοηματική προσπέλαση του κειμένου της [Ενότητας 17 Α](#) (ΑΕΓ, Β΄ Γυμνασίου), δίνοντας έμφαση στους ποικίλους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αποδοθούν οι επιρρηματικές σχέσεις στον αρχαίο ελληνικό λόγο, η διδασκαλία των οποίων προβλέπεται στο Γ μέρος της ίδιας ενότητας. Στη συνέχεια, παίρνοντας αφορμή από το περιεχόμενο του αρχαίου κείμενου και συνδυάζοντάς το με αποσπάσματα από τους «Όρνιθες» του Αριστοφάνη στόχευσε να εισάγει τους μαθητές στην παρατήρηση του κόσμου των πουλιών, να τους ευαισθητοποιήσει οικολογικά και να τους μυήσει στη διερεύνηση των ποικίλων συνδηλώσεων και συμβολισμών των πτερωτών μας φίλων στην αρχαιότητα και στη σύγχρονη εποχή, στον μύθο, την παράδοση, την τέχνη και την καθημερινότητά μας. Οι μαθητές συνέλεξαν στοιχεία από το φυσικό περιβάλλον του τόπου διαμονής τους και από το εικονικό περιβάλλον του διαδικτύου, τα επεξεργάστηκαν συνδυαστικά και συνεργατικά (GoogleDrive) και τα παρουσίασαν σε ειδική εκδήλωση στο σύνολο του σχολείου.

Το σενάριο λειτούργησε εν μέρει διαθεματικά εμπλέκοντας και καθηγητές άλλων ειδικοτήτων, όπως φυσικούς, πληροφορικούς, τεχνολόγους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το γεγονός ότι στη Β΄ Γυμνασίου οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί διδάσκονται επιγραμματικά δίνει τη δυνατότητα για μια επιλεκτική προσέγγισή τους με βάση το απόσπασμα της «Παράφρασης των "Ιξευτικών" του Διονυσίου» στο σχολικό εγχειρίδιο. Με αφορμή το ενδιαφέρον των αρχαίων για τη φύση, τα χαρακτηριστικά και τις συνήθειες των ζώων που κληρονομήθηκε σε όλη τη μεταγενέστερη γραμματεία της ελληνιστικής, ρωμαϊκής και βυζαντινής περιόδου, οι μαθητές καλούνται να προβληματιστούν για τον λόγο ύπαρξης τέτοιου τύπου συγγραμμάτων, να συσχετίσουν την παρατήρηση των πουλιών με τις πρακτικές ανάγκες των ανθρώπων (π.χ. τέχνη του κυνηγιού, ανάγκες πρόγνωσης καιρού, προσανατολισμού κλπ), αλλά και άλλες εσωτερικές ανάγκες και πόθους (πρόγνωση του μέλλοντος, πόθο για ελευθερία, ταξίδι, πτήσεις κλπ) να εμπλακούν βιωματικά στην παρατήρησή τους και να ευαισθητοποιηθούν οικολογικά.

Στο πλαίσιο αυτό αξιοποιούνται και αποσπάσματα από τους «Όρνιθες» του Αριστοφάνη που αναδεικνύουν τις αντιλήψεις των αρχαίων Ελλήνων για τα πουλιά και τη σχέση τους μαζί τους. Παροτρύνονται, έτσι, οι μαθητές να συνδυάσουν δεδομένα της δικής τους εμπειρίας με αντίστοιχα του παρελθόντος και να συνειδητοποιήσουν συνέχειες και ασυνέχειες (ταυτίσεις και αποκλείσεις). Το σενάριο για το λόγο αυτό θα μπορούσε να εφαρμοστεί και στην Γ΄ Γυμνασίου ανακεφαλαιωτικά στο τέλος της διδασκαλίας των «Όρνιθων» του Αριστοφάνη. Η δόμησή του ωστόσο επιτρέπει, με μικρές μεταβολές, να χρησιμοποιηθεί και αυτόνομα, ανεξάρτητα αν διδαχθούν ή όχι οι «Όρνιθες», για να πάρουν οι μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου μια γεύση από αρχαία κωμωδία, είτε να αποτελέσει τη βάση για Project σε Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Β΄ Φάση) ή Πολιτιστικό πρόγραμμα (Γ΄ Φάση).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το διαθεματικό αυτό σενάριο συντάχθηκε στη λογική της ανακαλυπτικής μάθησης και τη θεωρία της ζώνης επικείμενης ανάπτυξης (Vygotsky, 1978), συνδυασμένη με τη θεωρία του Σχεδιασμού (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress G. 2000, Kress & van Leeuwen 2001), καθώς οι μαθητές εργαζόμενοι ομαδικά προσπαθούν να συλλέξουν και να αποκωδικοποιήσουν στοιχεία από την παρατήρηση του φυσικού τους περιβάλλοντος και του εικονικού περιβάλλοντος του διαδικτύου, να παραγάγουν και να αναρτήσουν στο διαδίκτυο νέους ψηφιακούς πόρους, ενώ ο διδάσκων τους εμπνυχώνει και επιλύει τα οργανωτικά προβλήματα αυτής της πορείας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδακτική αυτή πρόταση επιχειρείται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να έρθουν σε επαφή με τη φύση, να λειτουργήσουν και οι ίδιοι ως παρατηρητές του φτερωτού κόσμου και να αποκτήσουν οικολογική ευαισθησία.
- Να συνειδητοποιήσουν τους πρακτικούς λόγους που οδήγησαν τον άνθρωπο στην παρατήρηση της φύσης, αλλά και τις εσωτερικές ανάγκες-πόθους που με αυτόν τον τρόπο εξέφρασε.
- Να διερευνήσουν τη σημειωτική / συμβολική χρήση των πουλιών στην αρχαία θρησκεία, στους μύθους – αρχαίους και σύγχρονους – και στην καθημερινότητά μας (λόγο, τέχνη, τεχνολογία, θρησκεία).
- Να γνωρίσουν και άλλα έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας που αναφέρονται σε πουλιά, όπως τους «Όρνιθες» του Αριστοφάνη και μύθους του Αισώπου.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Να εξοικειωθούν με την κατά κώλα επεξεργασία των αρχαίων κειμένων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να διαπιστώσουν τις ποικίλες μορφές με τις οποίες εμφανίζονται οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί στον αρχαίο ελληνικό λόγο και τις αντιστοιχίες με τη σύγχρονη γλώσσα.
- Να αναζητήσουν τις σημασίες όρων σε ηλεκτρονικά λεξικά, τη μεταφορική και συμβολική τους χρήση και να αποκτήσουν κριτική γλωσσική επίγνωση.
- Να πειραματιστούν με τον τρόπο οργάνωσης του υλικού τους (τη δομή) στις προφορικές εισηγήσεις και τα πολυτροπικά κείμενά τους (παρουσιάσεις), ώστε να είναι εύληπτος, ευχάριστος και αποτελεσματικός επικοινωνιακά ο λόγος τους.

Γραμματισμοί

Επιχειρείται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να διακρίνουν τις μικρότερες ενότητες νοημάτων (κώλα), να τις συνδυάζουν μεταξύ τους και, με τις απαραίτητες μετακινήσεις φράσεων, να κατανοούν το νοηματικό νήμα του κειμένου.
- Να προσδιορίζουν τις επιρρηματικές σχέσεις και να ερμηνεύουν τη σημασία τους στον αρχαίο ελληνικό λόγο.
- Να συσχετίζουν δεδομένα της αρχαίας ελληνικής και του νέας ελληνικής γλώσσας.
- Να αποτιμούν κριτικά – συνδυαστικά και αφαιρετικά – πληροφορίες που αντλούν από κείμενα της αρχαίας γραμματείας, το διαδίκτυο ή άλλες πηγές.
- Να καταγράφουν με ακρίβεια και σαφήνεια όσα παρατηρούν στο περιβάλλον τους.
- Να λειτουργούν οργανωτικά, συντονισμένα και «συναδελφικά» σε συνεργατικά περιβάλλοντα (GoogleDrive).
- Να συντάσσουν και να παρουσιάζουν προφορικές εισηγήσεις και πολυτροπικά κείμενα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να αποπειραθούν να εκφραστούν λογοτεχνικά μέσα από συνεργατικές διαδικασίες (δημιουργική γραφή).

Διδακτικές πρακτικές

Με αυτό το σενάριο επιδιώκεται ολιστική προσέγγιση της γνώσης και οι μαθητές καλούνται:

- Να ανακαλέσουν προγενέστερες γνώσεις, να τις διευρύνουν και να αναπτύξουν νέες.
- Να αυτενεργήσουν και να εμπλακούν στη γνωστική διαδικασία βιωματικά, καθώς καλούνται να λειτουργήσουν ως παρατηρητές στο περιβάλλον τους.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες κριτικής αποτίμησης δεδομένων (συνδυαστική και αφαιρετική ικανότητα) και ανάπτυξης κριτικού λόγου.
- Να αποκτήσουν συνεργατικές δεξιότητες, καθώς όλες οι προβλεπόμενες δραστηριότητες είναι ομαδικές.
- Να αναπτύξουν επικοινωνιακές δεξιότητες και να ασκηθούν στη συλλογή πληροφοριών από το κοινωνικό περιβάλλον τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Μια «εναλλακτική» πρόταση για σύνδεση των «Αρχαίων» με Πολιτιστικό Πρόγραμμα καθώς και για «απόδραση» στη φύση και σε χώρους πολιτισμού ήταν η αφετηρία για την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου. Η διδασκαλία [της 17^{ης} Ενότητας](#) της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας της Β΄ Γυμνασίου μετατέθηκε χρονικά στο πρώτο τρίμηνο και το απόσπασμα του αρχαίου κειμένου για τους ερωδιούς συνδυάστηκε με τις πρώτες ηλιόλουστες μέρες, όταν οι μαθητές εστιάζουν συχνά σε όσα συμβαίνουν έξω από το παράθυρο της τάξης παρά προσέχουν τα διαδραματιζόμενα εντός. Αυτή την εξωστρέφεια των μαθητών προσπάθησε να εκμεταλλευτεί η παρούσα εφαρμογή, καθώς τους προέτρεψε να ερευνήσουν τη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

σχέση των αρχαίων με τον φτερωτό κόσμο (μύθο, θρησκεία, τέχνη, καθημερινότητα), να γίνουν παρατηρητές πουλιών στο σπίτι, το σχολείο, το πάρκο, την ευρύτερη περιοχή ή έναν κοντινό βιότοπο, να συστηματοποιήσουν τις γνώσεις τους, να συντάξουν έναν χάρτη πουλιών της περιοχής τους, να εκφραστούν καλλιτεχνικά και να ευαισθητοποιηθούν οικολογικά.

Η συστηματική χρησιμοποίηση αποσπασμάτων από την κωμωδία του Αριστοφάνη «Ορνιθες», αφιερωμένη στα πουλιά, έδωσε μια ευτράπελη διάθεση.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Στους γενικούς στόχους του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στη Β΄ Γυμνασίου, όπως ορίζονται στο Πρόγραμμα Σπουδών ([ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ σελ. 78-79](#)), εντάσσονται και στόχοι της συγκεκριμένης διδακτικής πρότασης. Αξιοποιούνται, επίσης, οι «Διδακτικές Οδηγίες» της οικείας ενότητας (17) στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, σελ. 103](#). Στις οδηγίες για τη διδασκαλία της κωμωδίας του Αριστοφάνη «Ορνιθες» προτείνεται ένα παρόμοιο διαθεματικό σχέδιο εργασίας με τίτλο «Άνθρωπος και φύση. Η συμβίωση των ανθρώπων με τα πουλιά» ([ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ σελ. 92](#))

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στα πλαίσια του σεναρίου οι μαθητές αναπτύσσουν τις ψηφιακές τους δεξιότητες: Αξιοποιούν ανοικτά ψηφιακά περιβάλλοντα (ηλεκτρονικά λεξικά και ιστοσελίδες του διαδικτύου) για να αναζητήσουν, να συγκρίνουν και να αξιολογήσουν ποικίλο υλικό σχετικό με τα ζητούμενα του σεναρίου. Χρησιμοποιούν λογισμικά της επιλογής τους για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (Word, PowerPoint). Συνεργάζονται και αλληλεπιδρούν στο πλαίσιο του GoogleDrive για τη συλλογή, σχολιασμό και τελική συνδιαμόρφωση των εργασιών τους, τις οποίες αναρτούν στο ιστολόγιο του μαθήματος.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 14^η: [Απρόσκλητοι βοηθοί](#)

-Ενότητα 17^η: [Το πάθημα των ερωδιών](#)

-[Βιβλίο Εκπαιδευτικού](#)

Δραματική Ποίηση – [Αριστοφάνης, «Ορνιθες»](#) Γ΄ Γυμνασίου.

Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου – Κεφ. ΙΓ:

[Εμπρόθετοι επιρρηματικοί προσδιορισμοί](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Ομήρου, [«Ιλιάδος Μ»](#), 199-243. ⁴1970 [¹1922]. Στο «Ομήρου *Ιλιάς*». Μτφρ. Ι. Πολυλάς. Αθήνα: Γ. Ι. Βασιλείου [«Μικρός Απόπλους»: Κείμενα σε ηλεκτρονική μορφή – Υπεύθ. Άγγ. Περδικούρης].

Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα – Νεοελληνική Λογοτεχνία: [Ανεμόσκαλα](#) [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα - Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Βίντεο

[Early flight, διάρκειας 1΄36΄΄](#) [πηγή: YouTube]

[Man's Early Flight Attempts, διάρκειας 4΄23΄΄](#) [πηγή: YouTube].

Ιστοσελίδες

[Φορέας Διαχείρισης Λιμνών Κορώνειας Βόλβης.](#)

[Ελληνική Βικιπαίδεια: *Ερωδιίδα*](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια].

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία [Περιβαλλοντική μη κερδοσκοπική οργάνωση με αντικείμενο την προστασία των άγριων πουλιών και των βιοτόπων τους στην Ελλάδα]:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

-[Εθελοντική καταγραφή των πουλιών της Θεσσαλονίκης](#)

-[Μεθοδολογία](#)

-[Πρόγραμμα παρακολούθησης κοινών ειδών πουλιών στην Ελλάδα](#) (HCBM).

Σ. Καζαντζίδης [Οι ερωδιοί στην Ελλάδα](#)

Ελληνική πανίδα [Οι ερωδιοί](#)

[Ελληνικό Βικιλεξικό](#) [Ελεύθερο Διαδικτυακό Λεξικό]

[Ερμηνευτική προσέγγιση της θήρας εν έτει...1876](#), περ. «Κυνηγέσια και Κυνοφιλία», τεύχος 476, Νοέμβριος 2001.

[«Θεογονία, Ονομάτων επίσκεψις»](#) [Για τη μελέτη του αρχαίου κόσμου και των μύθων – Υπεύθ. Μ. Κωνσταντόπουλος].

[Μαντική στην αρχαιότητα \[πηγή: 5^ο ΓΕΛ Σερρών – Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο\]](#).

[Μέγα Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας](#) των Liddell, H.- Scott, R. 1901-1904 [1897].

τ. I - IV. Μτφρ. Ξ. Μόσχος - Μ. Κωνσταντινίδης. Αθήνα: Ι. Σιδέρης.

[πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου – Τμήμα Μαθηματικών: Εργαστήριο Υπολογιστικών Μαθηματικών, Μαθηματικού Λογισμικού και Ψηφιακής Τυπογραφίας].

[Μυθικά ιπτάμενα άλογα](#)

[Ξόβεργα και φτερωτοί μεζέδες](#) [πηγή: Ιστολόγιο της Αγγ. Συρρή- Στεφανίδου]

[Προγνωστικά του καιρού](#), 29/04/2012 [πηγή: «Φτιάχνω» - Ιστολόγιο]

[Προλήψεις και δεισιδαιμονίες](#) [πηγή: “Kedares” – Επίσημη ιστοσελίδα των Κεδάρων Κύπρου].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-[Ηλεκτρονικά λεξικά](#)

-[Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[Πώς τα πουλιά γίνονται... μετεωρολόγοι \[πηγή: “Physicsgg – Φυσικοί και Φυσική από το Διαδίκτυο \(ιστολόγιο\). Το άρθρο είναι αναδημοσίευση από την εφημερίδα «Τα Νέα», 17/12/2011\].](#)

[«Στίχοι»](#) [Στίχοι, ποιήματα, μεταφράσεις]

[Theoi Greek Mythology](#) [Exploring Mythology in Classical Literature & Art]:

-[Fabulous creatures](#)

-[Gods and Goddesses](#)

-[Heroes](#)

Τσουνης, Γρ. [«Πουλιά και καιρικά φαινόμενα»](#), [«Τα πουλιά στον μύθο»](#) [πηγή: “Greenapple” - Ηλεκτρ. Περιοδικό για τις Επιστήμες, το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό].

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Η παρούσα εφαρμογή αρθρώθηκε σε δύο επίπεδα που ενσωμάτωσαν τις τρεις διδακτικές φάσεις του συνταγμένου σεναρίου: η πρώτη φάση πραγματοποιήθηκε εντός του σχολείου, ενώ η δεύτερη και η τρίτη εξελίχτηκε αποκλειστικά στο περιβάλλον του GoogleDrive σε όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς

Α΄ Φάση

Νοηματική προσπέλαση της Ενότητας 17 Α [«Το πάθημα των ερωδιών»](#) - Μύηση στη χρήση του GoogleDrive'

(2 διδακτικές ώρες στη σχολική αίθουσα με χρήση διαδραστικού πίνακα +2 διδακτικές ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής)

Στον διαδραστικό πίνακα της τάξης προβλήθηκε το κείμενο της ενότητας 17 Α χωρισμένο κατά κώλα ([Φύλλο Εργασίας Α1](#)) και ζητήθηκε από τους μαθητές να προσδιορίσουν/ενοποιήσουν και να αναγνώσουν τις κύριες προτάσεις. Κατόπιν με ερωτήσεις οι μαθητές οδηγήθηκαν να νοηματοδοτήσουν το κείμενο και να αναδείξουν τις επιρρηματικές σχέσεις, αρχικά των δευτερευουσών προτάσεων και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μετά των μετοχών και, τέλος, των εμπρόθετων προσδιορισμών. Οι ερωτήσεις του Φύλλου Εργασίας απευθύνθηκαν στο σύνολο της τάξης. Η πραγμάτευση έγινε προφορικά και η πορεία καταγράφηκε στον διαδραστικό πίνακα. Βέβαια, επειδή το κείμενο της Ενότητας 17 διδάχτηκε εκτός σειράς, αρκετά νωρίς (τον Δεκέμβριο), για να ξεκινήσει το πρόγραμμα, και οι μαθητές δεν είχαν ακόμη εξοικειωθεί αρκετά με την αρχαία ελληνική γλώσσα, η όλη διαδικασία ήταν αρκετά καθοδηγητική και χρειάστηκε και αργότερα (τον Απρίλιο) να επανέλθουμε στο θέμα των επιρρηματικών προσδιορισμών.

Η απόδοση του νοήματος του κειμένου αποτέλεσε μέτρο αξιολόγησης της όλης διαδικασίας. Στον χρόνο που έμεινε, αντί για τη σύνθεση μιας μικρής ιστορία με τη χρήση όσο το δυνατόν περισσότερων αρχαίων προθέσεων, όπως προτείνεται στο συνταγμένο σενάριο, ζητήθηκε από τους μαθητές να θυμηθούν φράσεις με αρχαίες προθέσεις που χρησιμοποιούνται ως σήμερα (π.χ. εκ των προτέρων, προ πάντων, προς θεού, άνευ λόγου κλπ), πράγμα που έγινε με πολύ κέφι.

Σε επόμενο δίωρο στο εργαστήριο πληροφορικής με τη συμμετοχή της καθηγήτριας πληροφορικής οι ομάδες των μαθητών, που στο μεταξύ είχαν συγκροτηθεί με βάση τα ενδιαφέροντά τους, δημιούργησαν πέντε ομαδικούς λογαριασμούς στο Gmail και μνήθηκαν στη χρήση του GoogleDrive. Είχε ήδη δημιουργηθεί λογαριασμός και ειδικός φάκελος με τίτλο «Ο φτερωτός κόσμος» στο GoogleDrive από τη διδάσκουσα και οι πέντε ομάδες προσκλήθηκαν να συμμετάσχουν σε αυτόν.

Β' Φάση–

Παρατηρητήριο πουλιών

(Εκτός σχολείου και σε διαδικτυακό περιβάλλον)

Η φάση αυτή λειτούργησε παραπληρωματικά της Γ' Φάσης. Διαφοροποιήθηκε σε σχέση με όσα προτείνονται στο συνταγμένο σενάριο ως εξής:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Από το κοινό [Φύλλο Εργασίας Β](#) χρησιμοποιήθηκε μόνο η 1^η δραστηριότητα. Κατόπιν, προτάθηκε στα παιδιά να παρατηρήσουν και να καταγράψουν τα πουλιά που βλέπουν από το παράθυρο του σπιτιού τους και, αν μπορούν, να τα φωτογραφίσουν. Αυτή η δραστηριότητα δεν είχε την προβλεπόμενη ανταπόκριση, γιατί «μόνο περιστέρια και σπουργίτια έβλεπαν και δεν προλάβαιναν να τα φωτογραφίσουν». Προφανώς δεν τους κέρδισε το ενδιαφέρον.

Αντ' αυτού, προκρίθηκε:

- 1) Η γνωριμία με τον φτερωτό κόσμο στο εικαστικό έργο του Ν. Γ. Πεντζίκη, με αφορμή την αναδρομική έκθεση του έργου του στη Βίλα Καπατζή (13/12/2013-26/1/2014) με τίτλο «Φυσικός εκκλησιασμός 1934-1993, 3+1 θέματα, 3 ουρανοί».
- 2) Η αναζήτηση εντυπωσιακών φωτογραφιών πουλιών στο διαδίκτυο και η άντληση πληροφοριών από την ιστοσελίδα της ελληνικής ορνιθολογικής εταιρείας.
- 3) Η παρατήρηση πουλιών συνδυάστηκε με μια ανοιξιάτικη εκδρομή στο εθνικό πάρκο Κορώνειας - Βόλβης, όπου δόθηκε η ευκαιρία να παρακολουθήσουν με τηλεσκόπιο αποικίες ερωδιών στα αιωνόβια πλατάνια του Σχολαρίου. Επίσης, άντλησαν στοιχεία από την [ιστοσελίδα](#) του Φορέα Διαχείρισης Λιμνών Κορώνειας-Βόλβης.

Το υλικό (φωτογραφίες και κείμενα εντυπώσεων) από τις τρεις αυτές δραστηριότητες ανέβηκε στο GoogleDrive και κατέληξε μετά από επεξεργασία σε αντίστοιχα PowerPoint.

- 4) Χρησιμοποιήθηκε το [Φύλλο Εργασίας «Τα πουλιά στους μύθους του Αισώπου»](#) που προτείνεται στις *Άλλες Εκδοχές*.

5) Επιπλέον, οι μαθητές κλήθηκαν να συγγράψουν συνεργατικά – ατομικά αυτή τη φορά και όχι ομαδικά – δύο ιστορίες με τίτλο:

- A) «Έχω φτερά!»
- B) «Δεν έχω πια φτερά!»

Ανταποκρίθηκαν με πολύ κέφι σε αυτές τις ασκήσεις δημιουργικής γραφής.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αξιολογήθηκε η συνέπεια, η διάθεση συμμετοχής και η ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών και όχι τόσο η αποτελεσματικότητα της παρατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος και της επεξεργασίας των δεδομένων.

Γ' Φάση

Ο φτερωτός κόσμος

(Με ασύγχρονη επικοινωνία σε περιβάλλον GoogleDrive, σε όλη τη διάρκεια του πολιτιστικού προγράμματος)

Οι μαθητές, χωρισμένοι σε πέντε ομάδες, ανέλαβαν να αξιοποιήσουν υλικό του διαδικτύου και να εμβαθύνουν στη σχέση των ανθρώπων με τα πουλιά, δουλεύοντας συνεργατικά μόνοι τους από το σπίτι τους στο περιβάλλον του GoogleDrive, τα πέντε Φύλλα Εργασίας αναρτήθηκαν σε πέντε υποφακέλους στο GoogleDrive:

[Φύλλο Εργασίας Γ1](#) – Τα πουλιά και οι ιξευτές τους, παλαιοί και σύγχρονοι.

[Φύλλο Εργασίας Γ2](#) – Τα πουλιά στον μύθο. (Α. Άνθρωποι - πουλιά, Β. Πουλιά και Θεοί.)

[Φύλλο Εργασίας Γ3](#) – Πουλιά και προβλέψεις. (Α. Πουλιά - μετεωρολόγοι, Β. Πουλιά – οιωνοί.)

[Φύλλο Εργασίας Γ4](#) – Τα πουλιά στην καθημερινότητά μας. (Α. Πουλιά στον καθημερινό μας λόγο, Β. Πουλιά στην τέχνη)

[Φύλλο Εργασίας Γ5](#) - «Σαν τα πουλιά» (Α. Ίκαροι του μύθου, Β. Σύγχρονοι Ίκαροι.)

Τις εργασίες τους τις ανέβασαν στο GoogleDrive και τα μέλη των άλλων ομάδων ανέλαβαν την υποχρέωση να σχολιάσουν και να συνδράμουν με πρόσθετο υλικό στην τελική διαμόρφωσή τους με τελικό στόχο να παρουσιαστούν στο σύνολο του σχολείου στο τέλος της χρονιάς. Για τον λόγο αυτό τους ζητήθηκε να εκμεταλλευτούν και την εμπειρία των μεγαλύτερων του περιβάλλοντός τους (γονιών, παππούδων κλπ) σε θέματα που άπτονται με το κυνήγι, τις πρακτικές και τις νοοτροπίες κυνηγών (Γ1), με φτερωτά όντα (Γ2), με λαϊκή μετεωρολογία και

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

προλήψεις σχετικές με τα πουλιά (Γ3), με παροιμιώδεις/μεταφορικές εκφράσεις σχετικά με τα πουλιά (Γ4) και με ιπτάμενους (Γ5).

Η αξιολόγηση της όλης δραστηριότητας έγινε με βάση τη συνεργατική διάθεση που επέδειξαν οι μαθητές προσθέτοντας στοιχεία στις εργασίες των άλλων ομάδων.

Οι μαθητές αξιολόγησαν επίσης την όλη δραστηριότητα.

Επιλογικά όλου του σεναρίου

(Παρουσίαση πολιτιστικού προγράμματος στο σχολείο)

Οι ομάδες παρουσίασαν τις εργασίες τους σε ειδική εκδήλωση στο αίθριο του σχολείου.

Οι μαθητές κλήθηκαν επίσης να αξιολογήσουν την όλη διαδικασία και να καταγράψουν τις εντυπώσεις τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α' Φάση

Κοινό Φύλλο εργασίας Α1

Παράφρασις τῶν τοῦ Διονυσίου Ἰξευτικῶν 2.9

Κ* **Δ*** **Μ***

Φίλτατοι δ' **εἰσίν** οἱ ἐρωδιοί τοῖς ἀνθρώποις
καί **προσημαίνουσιν** εὐδίαν τε καί χειμῶνα,

ΠΩΣ;

μάλιστα πρὸς ἐκείνο τό μέρος,

ὄθεν **ἄν μέλλῃ** σφοδρότατος ἄνεμος πνεῖν,

ἐπί τοῖς στήθεσι τάς κεφαλάς
κατακλίνοντες.

Ναύτης γοῦν οὐκ **ἄν** ποτε ἐκὼν ἐρωδιὸν **ἀποκτείνειεν**,

ΓΙΑΤΙ;

ἐπειδὴ **πιστεύονται** τοῖς ἀλιεῦσιν ἐν τῇ θαλάττῃ σημαίνειν,

ὅποσα τοῖς θηραταῖς ἐπί τῆς γῆς οἱ
ἰέρακες(**σημαίνουσι**).

Φασί δ' αὐτούς,

καί ἡνίκα μία τροφή πᾶσιν **ἦν** τοῖς ὀρνέοις,

πρώτους βορὰν ἐκ τῶν ὑδάτων εὐρεῖν,

καί παρ' αὐτῶν τούς λοιπούς πάντας ἐκδιδαχθῆναι•

ἐπί δέ τῇ τέχνῃ **μεγαλαυχήσαντας**

καί οὐδ' αὐτόν **εἰπόντας** ὑπέρ νήξεως
ἐρίζειν δύνασθαί σφισι τόν Ποσειδῶνα

τήν ἐπιστήμην ἀποβαλεῖν

ΓΙΑΤΙ;

τοῦ θεοῦ **μηνίσαντος**.

Κ*: κύριες προτάσεις **Δ***: δευτερεύουσες προτάσεις **Μ***: μετοχές

Δραστηριότητες

1. Να απαντήσετε στα κόκκινα υπογραμμισμένα ερωτήματα χρησιμοποιώντας φράσεις του αρχαίου κειμένου. Να προσδιορίσετε τη μορφή και το είδος των επιρρηματικών προσδιορισμών που χρησιμοποιείτε στις απαντήσεις σας.
2. Να υπογραμμίσετε τους εμπρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς του κειμένου και να προσδιορίσετε την πτώση με την οποία συντάσσονται, τη σημασία τους και τους ρηματικούς τύπους από τους οποίους εξαρτώνται. Ποιες από αυτές τις προθέσεις χρησιμοποιούνται και σήμερα;
3. Με ποιους τρόπους αποδίδονται οι επιρρηματικές σχέσεις στο συγκεκριμένο αρχαίο κείμενο; Υπάρχει αντιστοιχία με τη σύγχρονη γλώσσα;
4. Να προσπαθήσετε να αποδώσετε το νόημα του κειμένου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Β' Φάση

Κοινό Φύλλο εργασίας Β1

Α. Στην κωμωδία του Αριστοφάνη «Ορνιθες» δυο Αθηναίοι, ο Πεισέταιρος και ο Ευελπίδης, εγκαταλείπουν την Αθήνα και πάνε να ζήσουν κοντά στα πουλιά. Ο Πεισέταιρος πείθει πρώτα τον τσαλαπετεινό και μετά τα άλλα πουλιά να ιδρύσουν μια πόλη, τη Νεφελοκοκκυγία, μεταξύ θεών και ανθρώπων, για να τους εξουσιάζουν όλους.

- Να αναζητήσετε την [εισόρμηση του χορού των πουλιών](#) στην Πάροδο της κωμωδίας (στ. 324-340) και να σημειώσετε τα ονόματα των πουλιών που αναφέρονται. Ποια από αυτά γνωρίζετε;

Β. Ενημερωθείτε για τις δράσεις της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας για τα πουλιά:

- [Πρόγραμμα παρακολούθησης κοινών ειδών πουλιών στην Ελλάδα \(HCBM\)](#) και ειδικότερα για τη [μεθοδολογία](#) της παρακολούθησης.
- [Εθελοντική καταγραφή των πουλιών της Θεσσαλονίκης](#)

Να κρατήσετε σημειώσεις σχετικά με τη μεθοδολογία παρατήρησης πουλιών: ποια είναι η καλύτερη ώρα, τι στοιχεία προσέχουμε και σημειώνουμε, άλλες παρατηρήσεις. Να προβληματιστείτε για την επιλογή των στοιχείων που πρέπει, κατά τη γνώμη σας, να έχουν υπόψη τους οι παρατηρητές-συμμαθητές σας. Τέλος, να διαμορφώσετε στον διαδραστικό πίνακα της τάξης ένα υπολογιστικό φύλλο (Excel) όπου θα διατυπώνονται κατά στήλες τα κριτήρια παρατήρησης. Αυτό το υπολογιστικό φύλλο θα αναρτηθεί στο GoogleDrive και εκεί θα συμπληρώνετε τα δεδομένα της παρατήρησης πουλιών στο περιβάλλον σας.

Τελική αποστολή σας να συντάξετε έναν νοητικό χάρτη με τα πουλιά της περιοχής σας.

Εναλλακτικά ή συμπληρωματικά: να συντάξετε μια πολυτροπική αφήγηση σχετική με την όλη δραστηριότητα ή μια ιστορία σχετική με τα πουλιά.

Αυτό όμως θα συνεχιστεί μετά την ολοκλήρωση και της Γ΄ Φάσης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γ' Φάση

Φύλλο εργασίας Γ1 – Τα πουλιά και οι ιξευτές τους

A. Να συμβουλευτείτε την εισαγωγή του κειμένου της [Ενότητας 17](#) και να σημειώσετε σε ένα έγγραφο του Word:

- Ποια έργα και με ποιο περιεχόμενο αποδίδονται στον Διονύσιο;
- Ποια στοιχεία αποδεικνύουν την θετική αποδοχή των έργων του;
- Για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας, τα έργα αυτά γνώρισαν τέτοια θερμή αποδοχή; Θυμηθείτε αντίστοιχο έργο του Κλαύδιου Αιλιανού στην [Ενότητα 14](#) του σχολικού εγχειριδίου.

B. Να διαβάσετε τους [στίχους 341-365](#) της Παρόδου της κωμωδίας του Αριστοφάνη «Ορνιθες».

- Γιατί τα πουλιά όταν πληροφορούνται από τον Τσαλαπετεινό την άφιξη των δύο Αθηναίων νιώθουν προδομένα;

Γ. Το απόσπασμα του σχολικού εγχειριδίου προέρχεται από την «Παράφραση των “Ιξευτικών” του Διονυσίου». Να αναζητήσετε τον όρο «**ιξός**»:

- Στα [ηλεκτρονικά λεξικά](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα, να επιλέξετε την [Παράλληλη αναζήτηση](#) και να τσεκάρετε και το πλαίσιο *Αναζήτηση και στο σώμα των λημμάτων*. Να βάλετε στο καλάθι όλες τις σχετικές λέξεις.
- Στο [Μέγα Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας](#) των Liddell- Scott.
- Στο Βικιλεξικό.

Στο ίδιο έγγραφο του Word να διαμορφώσετε τον **ορισμό** του όρου «**ιξός**» και να καταγράψετε **ομόρριζες** λέξεις καθώς και **συνώνυμά** του. Τι σημαίνει ο όρος «**ιξευτικά**»; Υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στο περιεχόμενο του όρου και στο περιεχόμενο του αποσπάσματος του βιβλίου σας; Σε τι συμπεράσματα καταλήγετε για τη σχέση ανθρώπου και φύσης που προβάλλεται στο κείμενο; (Τι ωθούσε τους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανθρώπους να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά των άλλων έμβιων όντων, εν προκειμένω των πουλιών;)

Δ. Σύγχρονοι ιξευτές...

Να συμβουλευτείτε τις παρακάτω ιστοσελίδες ή να κάνετε ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο για τα ξόβεργα:

- [Ερμηνευτική προσέγγιση της θήρας εν έτει...1876](#)
- [Ξόβεργα και φτερωτοί μεζέδες](#)

Να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο για την **εναέρια θήρα στις μέρες μας**. Να εκμεταλλευτείτε την προσωπική σας εμπειρία. Να συμπεριλάβετε στο κείμενό σας και όλες τις σχετικές με τα «Ιξευτικά» πληροφορίες που σημειώσατε και την προσωπική σας τοποθέτηση για τους σύγχρονους «ιξευτές». Να αναρτήσετε την εργασία σας στο GoogleDrive.

Συνέχεια στο σπίτι: Αφού δείτε τις εργασίες και των ομάδων που αναρτήθηκαν στο GoogleDrive και κάνετε μια μικρή έρευνα απευθυνόμενοι και σε άτομα του περιβάλλοντός σας, να εμπλουτίσετε τις εργασίες των άλλων ομάδων με επιπρόσθετα στοιχεία. Μπορείτε να κάνετε το ίδιο και στη δική σας εργασία.

Αν θέλετε, μπορείτε να προετοιμάσετε μια δραματοποίηση του αποσπάσματος των «Ορνίθων» του Αριστοφάνη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας Γ2 - Τα πουλιά στον μύθο

A. Άνθρωποι-πουλιά.

Να αναζητήσετε από την κωμωδία του Αριστοφάνη «Όρνιθες» τους στίχους [73-85](#) και [100-110](#), όπου δύο Αθηναίοι, ο Πεισέταιρος και ο Ευελπίδης, αφήνοντας πίσω την Αθήνα πηγαίνουν στον χώρο των πουλιών αναζητώντας τον Τσαλαπετεινό και συζητούν με τον Υπηρέτη του και τον ίδιο. Ποιος είναι τελικά ο Τσαλαπετεινός;

Κάποιοι άνθρωποι στην αρχαία ελληνική μυθολογία μεταμορφώνονται από τους θεούς σε πουλιά. Να αναζητήσετε τέτοιες περιπτώσεις μυθικών μεταμορφώσεων. Μπορείτε να αναζητήσετε υλικό με ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο ή να εκμεταλλευτείτε τις παρακάτω ιστοσελίδες:

- Να εντοπίσετε στην ιστοσελίδα [Θεογονία](#) στην επιλογή [Μεταμορφώσεις](#) ανθρώπους που μεταμορφώθηκαν σε πουλιά.
- Να συμβουλευτείτε, επίσης, το άρθρο του Γρηγόρη Τσουνή [«Τα πουλιά στον μύθο»](#).
- Να αναζητήσετε τα ονόματα μυθικών ηρώων που μεταμορφώθηκαν σε πουλιά στη Βικιπαίδεια (π.χ. Τηρέας, Πρόκνη και Φιλομήλα, Νιόβη, Αλκυόνη...).

Για ποιους λόγους μεταμόρφωναν οι θεοί τους ανθρώπους σε πουλιά; Πώς δημιουργήθηκαν κατά τη γνώμη σας οι μύθοι αυτοί;

B. Πουλιά και Θεοί.

Να διαβάσετε τους στίχους 546-553 των «Όρνιθων» του Αριστοφάνη. Σε τι συμπέρασμα καταλήγετε για τη σχέση θεών με τα πουλιά στην αρχαία ελληνική μυθολογία;

Υπάρχουν επίσης φτερωτές απεικονίσεις θεών και άλλων μυθικών όντων. Δείτε και τους [στίχους 734-742 της Παράβασης](#) των «Όρνιθων». Τι δηλώνουν κατά τη γνώμη σας αυτές οι απεικονίσεις;

- Μπορείτε να περιηγηθείτε στην ιστοσελίδα [Theoi Greek Mythology](#), στις ενότητες [Greek Gods and Goddesses](#), [Heroes](#) και [Fabulous creatures](#), να

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

συλλέξετε πληροφορίες και οπτικό υλικό για τα πουλιά ως σύμβολα θεών και άλλα μυθικά φτερωτά όντα.

Να αξιοποιήσετε το υλικό που συλλέξατε και να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο / παρουσίαση για τα «**Πουλιά στον μύθο**»: α) άνθρωποι - πουλιά, β) πουλιά - σύμβολα θεών γ) φτερωτές απεικονίσεις θεών και άλλα φτερωτά μυθικά όντα. Να αναρτήσετε την εργασία σας στο GoogleDrive.

Συνέχεια στο σπίτι: Αφού δείτε τις εργασίες και των ομάδων που αναρτήθηκαν στο GoogleDrive και κάνετε μια μικρή έρευνα απευθυνόμενοι και σε άτομα του περιβάλλοντός σας, να εμπλουτίσετε τις εργασίες των άλλων ομάδων με επιπρόσθετα στοιχεία. Μπορείτε να κάνετε το ίδιο και στη δική σας εργασία.

Αν θέλετε, μπορείτε να προετοιμάσετε μια δραματοποίηση του αποσπάσματος των «Ορνίθων» του Αριστοφάνη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας Γ3 – Πουλιά και προβλέψεις

Α. Πουλιά-μετεωρολόγοι

Στο απόσπασμα του σχολικού εγχειριδίου από την «Παράφραση των “Ίξευτικών” του Διονυσίου», η παρατήρηση της συμπεριφοράς των ερωδιών συνδέεται με την πρόγνωση του καιρού. Αντίστοιχες μετεωρολογικές παρατηρήσεις περιλαμβάνονται και σε έργα άλλων αρχαίων συγγραφέων. Και σήμερα υπάρχουν άνθρωποι, κυρίως στην ύπαιθρο, που «διαβάζουν» στη συμπεριφορά των πουλιών καιρικές μεταβολές.

Να διαβάσετε τους [στίχους 749-764 στην Παράβαση](#) των «Ορνίθων» του Αριστοφάνη και να σημειώσετε τις σχετικές πληροφορίες που δίνει ο χορός των πουλιών για τις ικανότητές του. Μπορείτε επίσης να αντλήσετε πληροφορίες από τις παρακάτω ιστοσελίδες:

- [Πώς τα πουλιά γίνονται... μετεωρολόγοι](#)
- [Πουλιά και καιρικά φαινόμενα](#)
- [Προγνωστικά του καιρού](#)

Β. Πουλιά – οιωνοί

Με τι άλλου είδους προγνώσεις συνδέονται τα πουλιά στην αρχαία θρησκεία; Να εκμεταλλευτείτε τις πληροφορίες που υπάρχουν [στους στίχους 749-764](#) των «Ορνίθων» του Αριστοφάνη. Ακόμη και σήμερα όμως ίσως ακούγονται σχετικές αντιλήψεις για πουλιά οιωνούς.

- Να αναζητήσετε στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα τον όρο «οιωνός» και να σημειώσετε την κυριολεκτική και μεταφορική σημασία του.
- Να αναζητήσετε τους στίχους [τους στίχους Μ 199-243 της «Ιλιάδας»](#) που καταλήγουν στην περίφημη φράση «εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης» και να περιγράψετε με δύο λόγια το περιστατικό.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να συμβουλευτείτε την εργασία [Μαντική στην αρχαιότητα](#), ειδικότερα σε ότι αφορά την οιωνοσκοπία
- Να αναζητήσετε λαϊκές/παραδοσιακές αντιλήψεις για πουλιά - οιωνούς. [Προλήψεις και δεισιδαιμονίες.](#)

Να αξιοποιήσετε το υλικό που συλλέξατε και να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο / παρουσίαση με θέμα «**Πουλιά και προβλέψεις... του καιρού και του μέλλοντος**». Να αναρτήσετε την εργασία σας στο GoogleDrive.

Συνέχεια στο σπίτι: Αφού δείτε τις εργασίες και των ομάδων που αναρτήθηκαν στο GoogleDrive και κάνετε μια μικρή έρευνα απευθυνόμενοι και σε άτομα του περιβάλλοντός σας, να εμπλουτίσετε τις εργασίες των άλλων ομάδων με επιπρόσθετα στοιχεία. Μπορείτε να κάνετε το ίδιο και στη δική σας εργασία.

Αν θέλετε, μπορείτε να προετοιμάσετε μια δραματοποίηση του αποσπάσματος των «Ορνίθων» του Αριστοφάνη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας Γ4 – Τα πουλιά στην καθημερινότητά μας

A. Πουλιά στον καθημερινό μας λόγο

Η σχέση των ανθρώπων με τα πουλιά δεν περιορίζεται απλά στην παρατήρησή τους.

Τα πουλιά χρησιμοποιούνταν συχνά στον καθημερινό μας λόγο.

Διαβάστε τι λέει ο Κήρυκας στον Πεισέταιρο στους [στίχους 1228-1360 της Ιαμβικής σκηνής II](#) στους «Όρνιας» του Αριστοφάνη για την *ορνιθομανία*...

- Τι πιστεύετε ότι συμβολίζουν **γενικά** τα πουλιά για τους ανθρώπους;
- Ποιες συμπεριφορές χαρακτηρίζουμε και ποιους τύπους ανθρώπων περιγράφουμε χρησιμοποιώντας **ειδικότερα** ονόματα πουλιών;
- Να αναζητήσετε αυτά τα ονόματα πουλιών στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) και να καταγράψετε τη συμβολική και μεταφορική χρήση τους.
- Να αναζητήσετε μεταφορικές εκφράσεις που έχουν σχέση με πουλιά.
- Να αναζητήσετε εκφράσεις τρυφερότητας που έχουν σχέση με πουλιά.

B. Πουλιά στην τέχνη:

Να αναζητήσετε ποιήματα που αναφέρονται σε πουλιά.

- Μπορείτε να εκμεταλλευτείτε την [Ανεμόσκαλα](#) του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας γράφοντας στο πλαίσιο αναζήτησης ονόματα πουλιών

Να αναζητήσετε τραγούδια, δημοτικά και έντεχνα, που αναφέρονται σε πουλιά.

- Μπορείτε να εκμεταλλευτείτε την ιστοσελίδα [«Στίχοι»](#).
- Να αναζητήσετε – με ελεύθερη αναζήτηση στο Google – ζωγραφικούς πίνακες, γλυπτά ή άλλα είδη τέχνης εμπνευσμένα από τον φτερωτό κόσμο.

Να αξιοποιήσετε το υλικό που συλλέξατε και να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο / παρουσίαση με θέμα «**Τα πουλιά στο λόγο και την τέχνη**».

Να αναρτήσετε την εργασία σας στο GoogleDrive.

Συνέχεια στο σπίτι: Αφού δείτε τις εργασίες και των ομάδων που αναρτήθηκαν στο GoogleDrive και κάνετε μια μικρή έρευνα απευθυνόμενοι και σε

άτομα του περιβάλλοντός σας, να εμπλουτίσετε τις εργασίες των άλλων ομάδων με επιπρόσθετα στοιχεία. Μπορείτε να κάνετε το ίδιο και στη δική σας εργασία.

Αν θέλετε, μπορείτε να προετοιμάσετε μια δραματοποίηση του αποσπάσματος των «Ορνίθων» του Αριστοφάνη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο Εργασίας Γ5 - «Σαν τα πουλιά»

Α. Ίκαροι του μύθου

Η πτητική ικανότητα των πουλιών ήταν ανέκαθεν ζηλευτή στους ανθρώπους.

- Να αναζητήσετε στοιχεία για το [μύθο του Ίκαρου](#). Ποιο είναι το βαθύτερο μήνυμα του μύθου αυτού;
- Να διαβάσετε τι λέει ο Κήρυκας στον Πεισέταιρο τους [στιχούς 1362-1370 της Ιαμβικής Σκηνής II](#) των «Ορνίθων» του Αριστοφάνη και τι αντίστοιχα ο ποιητής Κινησίας στους [στιχούς 1436-1452](#).
- Υπάρχουν και σήμερα ιπτάμενοι υπερ-ήρωες; Να τους αναζητήσετε.
- Ιπτάμενα αντικείμενα στα παραμύθια;

Β. Σύγχρονοι Ίκαροι

Να παρακολουθήσετε τα σχετικά βίντεο για τις πρώτες σύγχρονες πτητικές μηχανές:

- [Man's Early Flight Attempts](#)
- [early flight](#)

Με ποιο πρότυπο κατασκευάζονται οι πρώτες πτητικές μηχανές;

Να αξιοποιήσετε το υλικό που συλλέξατε και να δημιουργήσετε μια παρουσίαση με τίτλο «Σαν τα πουλιά» για ιπτάμενους ήρωες και άλλα ιπτάμενα αντικείμενα από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, στην οποία να συμπεριλάβετε και τα συμπεράσματά σας για τις πρώτες νεότερες πτητικές μηχανές. Να αναρτήσετε την εργασία σας στο.

Συνέχεια στο σπίτι: Αφού δείτε τις εργασίες και των ομάδων που αναρτήθηκαν στο GoogleDrive και κάνετε μια μικρή έρευνα απευθυνόμενοι και σε άτομα του περιβάλλοντός σας, να εμπλουτίσετε τις εργασίες των άλλων ομάδων με επιπρόσθετα στοιχεία. Μπορείτε να κάνετε το ίδιο και στη δική σας εργασία.

Αν θέλετε, μπορείτε να προετοιμάσετε μια δραματοποίηση του αποσπάσματος των «Ορνίθων» του Αριστοφάνη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

1. Ο διδάσκων μπορεί να επιλέξει να εφαρμόσει όποια φάση από το σενάριο θέλει ή να συνδυάσει δραστηριότητες, χωρίς να επηρεάζεται η συνοχή του. Π.χ. Μπορεί να εφαρμόσει μόνο την Α΄ Φάση και να εντάξει σε αυτή την τελική δραστηριότητα όλου του σεναρίου, δηλαδή να ζητήσει από τους μαθητές τη δημιουργία μίας πολυτροπικής ιστορίας για πουλιά στην οποία να χρησιμοποιήσουν όσο το δυνατόν περισσότερες αρχαίες προθέσεις. Ή να οπτικοποιήσουν ένα τραγούδι ή ένα ποίημα για πουλιά.

2. Το σενάριο μπορεί να επεκταθεί σε πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, κυρίως η Β΄ Φάση του, ή Πολιτιστικό Πρόγραμμα, κυρίως η Γ΄ Φάση του. Θα μπορούσε, επίσης, ιδανικά να συνδυαστεί με μια εκπαιδευτική εκδρομή σε έναν κοντινό βιότοπο.

3. Σε περιοχές που υπάρχουν ερωδιοί ως εισαγωγική δραστηριότητα μπορεί να προστεθεί και η εξής:

Να αναζητήσετε στο διαδίκτυο στοιχεία για τους ερωδιούς. Μπορείτε να εκμεταλλευτείτε τις ακόλουθες ιστοσελίδες:

- [Οι ερωδιοί στην Ελλάδα του Σ. Καζαντζίδης](#)
- Ελληνική πανίδα: [Οι ερωδιοί](#)
- Ελληνική Βικιπαίδεια: [Ερωδιίδα](#)

Να ετοιμάσετε μια προφορική εισήγηση για τους ερωδιούς στην Ελλάδα. Ποια ακριβώς στοιχεία από όσα βρήκατε στο διαδίκτυο θεωρείτε απαραίτητα να γνωρίσουν οι συμμαθητές σας και γιατί; Να συνοδεύσετε την εισήγησή σας με μια παρουσίαση.

4. Στο Φύλλο Εργασίας Γ3 μπορεί να ανατεθεί στους μαθητές να αναζητήσουν πληροφορίες για τα πουλιά σε μυθολογίες άλλων λαών. Μπορούν να εκμεταλλευτούν π.χ. τις αναφορές του Ηροδότου στον μυθικό φοίνικα των Αιγυπτίων («Ιστορίες» Β 73) και στην Ίβιδα (Β 76). Ή το Σβαντιλφάρι, το ιπτάμενο άλογο στην σκανδιναβική μυθολογία

([Μυθικά ιπτάμενα άλογα](#))

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5. Στο Φύλλο Εργασίας Γ4 μπορεί να δοθούν συγκεκριμένα κείμενα που αναφέρονται σε πουλιά στην λογοτεχνία:

- Όσκαρ Ουάλντ, [«Το Αηδόني και το τριαντάφυλλο»](#).
- Χ.- Κ. Άντερσεν, [«Το Αηδόني του αυτοκράτορα»](#)
- Έλλη Αλεξίου, «Η πέρδικα της Σκύρος»
- Κώστας Κρυστάλλης, [«Στο Σταυραητό»](#)

Επίσης, θα μπορούσαν τα παιδιά να συλλέξουν οπτικό υλικό από πουλιά ως μοτίβο σε λαϊκά κεντήματα ή υφαντά.

5. Αν υπάρχουν στην τάξη μαθητές άλλης εθνικότητας θα μπορούσε να δοθεί έμφαση σε συμβολισμούς και παροιμίες σχετικές με πουλιά από τη χώρα καταγωγής τους. Π.χ. Αλβανία = Shqipëri (η χώρα των αετών).

6. Στο Φύλλο Εργασίας Γ5, αν εξασφαλιστεί η συνεργασία του φυσικού της τάξης, θα μπορούσαν οι μαθητές να επεξεργαστούν το θέμα της πτητικής ικανότητας των πουλιών με αναφορά στην άντωση (δυναμική άνωση) και τη χρησιμοποίηση των δεδομένων της επιστήμης για την κατασκευή των σύγχρονων πτητικών μηχανών. Σε αυτό το κεφάλαιο θα μπορούσε να εμπλακεί και ο καθηγητής της τεχνολογίας.

7. Η Γ΄ Φάση θα μπορούσε να επεκταθεί με ένα 6^ο Φύλλο Εργασίας με τίτλο «Τα πουλιά στους μύθους του Αισώπου», στο οποίο οι μαθητές καλούνται να συνδέσουν τις πρακτικές ζωολογικές γνώσεις με τη μυθική και τη διδακτική αξιοποίησή τους. Να αναζητήσουν [μύθους του Αισώπου](#) που αναφέρονται σε πουλιά με ανθρώπινες ιδιότητες (και άλλες τέτοιου τύπου διδακτικές διηγήσεις), να εξαγάγουν στατιστικά δεδομένα για τα πιο δημοφιλή σε αυτούς τους μύθους πουλιά. Μπορεί να γίνει εκμετάλλευση αντίστοιχων αναφορών στους αισώπειους μύθους στους «Ορνιθες» του Αριστοφάνη [στίχοι 505-513](#) και [692-694](#).

8. Αν εξασφαλιστεί η συνεργασία του θεολόγου θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα επιπλέον 7^ο Φύλλο Εργασίας (ή να ενταχθεί η δραστηριότητα στην προφορική παρουσίαση των εργασιών) με αντικείμενο την «Παρουσία των πουλιών στη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

χριστιανική θρησκεία και στη βυζαντινή εικονογραφία». Τα παιδιά θα μπορούσαν να αναζητήσουν στο Google την απόδοση του Αγίου Πνεύματος με περιστέρι· το κοράκι και το περιστέρι στον κατακλυσμό του Νώε· το κοράκι που έτρεφε τον προφήτη Ηλία στην έρημο. επίσης, την εικονογράφηση των άυλων πνευμάτων (Αγγέλων) ή του Προδρόμου Ιωάννη με φτερά. Να προβληματιστούν για το συμβολισμό αυτών των απεικονίσεων. Επίσης, να αναζητήσουν πουλιά ως εικονογραφικά μοτίβα εκκλησιών, π.χ. τα περίφημα ψηφιδωτά της Αχειροποιήτου στη Θεσσαλονίκη.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το στοίχημα αυτής της εφαρμογής ήταν κατά πόσο θα μπορούσε να λειτουργήσει ένα σενάριο σε συνθήκες ασύγχρονης επικοινωνίας και σε συνεργατικό δικτυακό περιβάλλον, πράγμα που προϋποθέτει την αυτενέργεια των μαθητών. Οι μαθητές της Β΄ Γυμνασίου γενικά είναι συνηθισμένοι να επικεντρώνονται σε συγκεκριμένα πράγματα, χωρίς να αναλαμβάνουν πολλές πρωτοβουλίες. Χρειάστηκε, λοιπόν, η ενεργητική καθοδήγηση της διδάσκουσας για να οργανώσουν το υλικό που με πολύ ζήλο – είναι αλήθεια – ανέβαζαν στο GoogleDrive. Επίσης, αρκετές φορές προτίμησαν να συναντηθούν στο σπίτι κάποιου για να συντάξουν την τελική μορφή της εργασίας τους, δεν έδειξαν όμως τόση προθυμία να συνεισφέρουν στις εργασίες άλλων ομάδων με αναρτήσεις τους – περιορίστηκαν μόνο σε προφορικές συμπληρώσεις - προτάσεις. Δεν εκμεταλλεύτηκαν, επίσης, επαρκώς την εμπειρία του κοινωνικού τους περίγυρου, αλλά προτίμησαν το διαδίκτυο. Οι δραστηριότητες του σεναρίου που τους κέρδισαν περισσότερο ήταν αυτές των εκδρομών - αποδράσεων και της δημιουργικής γραφής.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M.Kalantzis. (eds) (2000). *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Kalantzis, M. & B. Core. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση.*

<http://neamathisi.com/learning-by-design/> [20/08/2013]

Kress, G. 2000. «Σχεδιασμός του γλωσσικού προγράμματος σπουδών με βάση το μέλλον», *Γλωσσικός υπολογιστής* 2, 111-124.

<http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/glossika/kress/index.htm>

[20/08/2013]

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication.* London: Arnold.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση.* Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

[http://www.greek-](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html)

[language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html) [20.08.2013]

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ, 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf [20.08.2013]

Κουτσογιάννης, Δ., Ακριτίδου, Μ. & Σ. Αντωνοπούλου. 2010. *Διαδραστικά συστήματα διδασκαλίας και η αξιοποίησή τους στα φιλολογικά μαθήματα.* Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

<http://blogs.sch.gr/polharit/files/2011/11/diadrastikoipe02final-100913082431->

[phpapp01.pdf](http://blogs.sch.gr/polharit/files/2011/11/diadrastikoipe02final-100913082431-phpapp01.pdf) [20.08.2013]

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press